

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 256 • Vychází 30. dubna 2025

Milé čtenářky, milí čtenáři,

že v Panském lese mezi Třebíčkem a Čerejovem nedaleko Borovan chystá firma LB Minerals těžbu živce ve „staré pískovně“, už jste nejspíše zaznamenali. Aktuálně probíhá proces posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (EIA), který začal v říjnu 2023, když Krajský úřad Jihočeského kraje zveřejnil Oznámení záměru „Stanovení dobývacího prostoru a využití výhradního ložiska Dvorec u Třebče“.

To bylo velké překvapení, nečekal jsem vůbec, že by v tak přírodně cenném kusu přírody měla začít nová těžba. Zvláště pak, když o rok dříve při podobném veřejném oznámení záměru nové linky B2 v borovanském Lasselsbergeru, pro který má být vytěžen živce určen, nepadlo v předložených podkladech ani slovo o krocích, které již k připravované těžbě probíhaly. Ukázalo se totiž, že někdy v roce 2018 povolilo Ministerstvo životního prostředí těžbařské firmě za účasti města Borovany průzkumné území pro ložiskový průzkum. Následně mohl těžař už bez účasti samosprávy po schválení projektu geologických prací tyto provést, a to včetně tří cca 30 m vrtů, a nechat si následně od MŽP povolit Chráněné ložiskové území.

Nyní LB Minerals usiluje o stanovení dobývacího prostoru a protože se jedná o území aspirující na vyhlášení přírodní památkou, probíhá posuzování vlivů na životní prostředí. Jeho závěrem může být nesouhlasné stanovisko krajského úřadu (a bezprostřední riziko obnovení těžby končí) nebo stanovisko souhlasné se závaznými podmínkami, které bude muset těžař dodržet. Jako spolek Calla jsme proto na konci roku 2023 zpracovali požadavky na vypracování dokumentace s důrazem právě na vlivy dopravy, ochranu přírody, vody, ale i lesa. Napsali i další organizace a veřejnost, důležitá byla vyjádření měst Borovany a Trhové Sviny i jejich odboru životního prostředí. Bez nich hrozilo, že Krajský úřad celé posuzování ukončí již v této fázi bez závazného stanoviska. O to ostatně těžař patrně usiloval, když velikost plánovaného dobývacího prostoru určil na 24,68 ha, zatímco zákonný limit pro povinnou tzv. velkou EIA, která právě probíhá, je 25 ha.

V této chvíli dokončují odborníci najatí investorem podrobnou dokumentaci, v níž musí odpovědět na otázky sebrané před rokem. Hotova by podle posledních informací měla být až o prázdninách. Pak záleží na LB Minerals, kdy ji předá krajskému úřadu k připomínkám obcí, spolků, veřejnosti či institucí. Je jisté, že se jako Calla opět budeme zúčastnit. Proti těžbě vznikla také místní občanská iniciativa, která už má pod svou petici víc než tisíc hlasů a zdá se, že se mění i postoj současného vedení města. Budu u toho a i nadále vás tady v Ďáblíku informovat, jak se vše vyvíjí.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Volby 2025: Zelený kruh navrhuje 20 opatření pro stabilnější Česko.....	str. 7-9
Starostové na Lipensku podali námitku proti ochraně krajiny.....	str. 14-15
Pozvánky na akce.....	str. 20-25

Obnova písčin v Pískovně Lžín podpořila samotářské včely a další ohrožené druhy

S pomocí těžké techniky Calla obnovila písčiny a písčité stěny v Pískovně Lžín. Zásah podpoří ohrožené a pískomilné druhy živočichů, např. samotářské včely.

Calla se o malou pískovnu nedaleko obce Lžín na Soběslavsku stará už šestnáctým rokem. Původně se jednalo o významné hnízdiště ohrožených břehulí říčních, které zde však již nehnízdí kvůli zhoršené kvalitě písku ve stěnách. Pískovna je však domovem řady dalších ohrožených druhů, vázaných především na písčiny, suché trávníky a tůně.

„Jednou z hlavních skupin, pro něž je lžínská pískovna významnou lokalitou, jsou žahadloví blanokřídlí, tedy různé včely, vosy nebo kutilky. V posledních deseti letech jsme na této lokalitě zaznamenali výskyt 124 druhů z této skupiny. Třináct z nich patří do červeného seznamu ohrožených druhů, některé jsou také specializované právě na písčiny a písčité stěny, v nichž hnízdí,“ vysvětluje jeden z důvodů zásahu Jiří Řehounek, která má v Calle na starosti projekty na ochranu přírodovědně cenných pískoven.

Na konci loňského roku proběhly podobné zásahy také v Pískovně Ledenice a Pískovně u Žemličky (nedaleko Hluboké u Borovan). V těchto případech byly cílem obnovy nejen písčiny, ale i tůně pro rozmnožování obojživelníků a dalších vodních živočichů. V přírodovědně cenných pískovnách, o něž se Calla stará, proběhla většinou obnova bez zásahu člověka. Další péče o ně je pak nastavená tak, aby podpořila ohrožené a vzácné druhy.

„Musím poděkovat našim dárcům, kteří na obnovu a ochranu cenných jihočeských pískoven přispívají. Právě díky desítkám darů od našich podporovatelů proběhla obnova

písčin v Pískovně Lžín. Jen díky nim a vstřícnému majiteli pískovny jsme mohli tuto lokalitu uzpůsobit potřebám ohrožených druhů. Děkujeme!“ uzavírá Jiří Řehounek.

Projekty Cally na ochranu přírodovědně cenných pískoven můžete podpořit prostřednictvím účtu 3202800544/0600 s variabilním symbolem 222.

Citlivým způsobem obnovené pískovny se mohou stát nejen útočišti řady vzácných a ohrožených druhů, ale i zajímavými místy pro milovníky přírody, fotografy, turisty nebo geocachery. Pokud se chcete k objevitelům jihočeských pískoven přidat, tipy na zajímavé pískovny najdete na webu www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu.

Tisková zpráva Cally

Zásah s pomocí těžké techniky v Pískovně Lžín

V dnešní fotogalerii si můžete prohlédnout zásah na obnovu písčin a písčitéch hnízdních stěn v Pískovně Lžín. Došlo především ke stržení vegetace ne dně bezlesé části pískovny a odstranění osypových kuželů pod stěnou. Tak držte palce, aby písčiny zase nějakou dobu vydržely. A pokud k tomu chcete sami přispět, můžete si v pískovně ulovit ochranářskou „kešku“.

Jiří Řehounek

Hnutí DUHA: Lesní zákon ztratil šanci ozdravit lesy. Senát má ještě šanci napravit, co Sněmovna pokazila

Poslanecká sněmovna schválila novelu zákona o lesích. Ministr zemědělství Marek Výborný ji na dnešní schůzi Poslanecké sněmovny provedl třetím čtením. Jím připravený zákon umožňuje vysazovat do nestátních lesů monokultury. Přitom právě monokultury jehličnanů v mimohorských oblastech vedou ke stále častějším kalamitám. Novela tak oslabuje adaptaci lesů na nadcházející oteplování, ačkoliv ministr mluví o opaku.

Ministerstvo zemědělství ruší povinnost obnovovat lesy s využitím listnáčů a jedlí, které jsou pro přizpůsobení našich lesů změně klimatu zásadní a falešně to přitom zdůvodňuje pokyny Evropské unie. Ministerstvo bude po zrušení této povinnosti vyplácet desítky milionů jednotlivým velkým vlastníkům lesa bez toho, aby dosáhlo stabilních lesů bez monokultur.

Poslanci Klára Kocmanová a Matěj Ondřej Havel se snažili pozměňovacími návrhy vylepšit nepovedenou novelu zákona o lesích tak, aby skutečně pomohla adaptovat naše lesy na změnu klimatu a předejít v další generaci lesa kalamitám. Navrhli mimo jiné zachovat povinnost použít minimální procento listnáčů a jedlí při obnově lesů, prodloužit lhůtu k zalesnění na 10 let, aby vlastníci, kteří chtějí, mohli více využívat přirozenou obnovu, zlepšit ochranu lesní půdy při těžbě dřeva, zpřesnit zadání pro státní lesy, aby při hospodaření preferovaly veřejné funkce lesů a neodkládat vydání vyhlášky, která by nastavila limity pro odvoz těžebních zbytků a tím zabránila další živinové degradaci lesních půd. Všechny tyto návrhy ale potopil ministr zemědělství Marek Výborný, který k nim dal záporné stanovisko a většina poslanců pak pro ně nehlasovala.

K zásadním úpravám novely zákona o lesích přitom vyzvalo poslance a předtím i ministra Marka Výborného více než 360 vědců a odborníků. Souhrn návrhů vědců je na webové stránce iniciativy Vědci pro les <https://vedciproles.webnode.cz/>. Poslanci i ministr ale názor vědců nereflektovali.

Rovněž Hnutí DUHA předalo všem poslancům apel 89 400 občanů, kteří ve výzvě Zachraňme naše lesy žádali mimo jiné, aby zákonodárci úpravou lesního zákona zajistili nám a našim dětem věkově i druhově pestré lesy, ohleduplné hospodaření, aby lesy nebyly pouhými továrnami na dřevo. Většina poslanců ale ani jejich hlas nevyslyšela. Že veřejnost stojí o lesy, které nejsou továrnami na dřevo, ale poskytují veřejnosti pestrou škálu přínosů, ukazují i četné průzkumy veřejného mínění.

V minulosti během meziresortního připomínkového řízení zákona Hnutí DUHA uspořádalo akci “Neholte lesy dohola! Návrat monokultur nechceme!” a předalo před Ministerstvem zemědělství vrchnímu řediteli sekce lesního hospodářství Patriku Mlynářovi 57 věcných připomínek k návrhu zákona zpracovaných ve spolupráci s vědci a odborníky.

Nejvážnější problémy zákona, který nyní Senátu předává Poslanecká sněmovna:

* Ruší povinnost alespoň minimálního podílu listnáčů a jedlí při obnově lesů pro soukromé vlastníky a obce. Legalizuje tím možnost výsadby rizikových monokultur.

* Odsunem prováděcí vyhlášky až do roku 2030 prakticky znefunkčňuje ustanovení, které mělo stanovit limity pro odvoz těžebních zbytků a minimum ponechaných starých stromů na dožití a k zetlení.

* Zavádí platby vlastníkům lesů bez záruky, že finanční podpora bude výraznější měrou zlepšovat zdravotní stav lesů, adaptovat je na změny klimatu a posilovat veřejné funkce lesů.

* Nesnižuje maximální povolenou rozlohu holosečí, které vysušují a ničí lesní půdu.

* Nezlepšuje ochranu lesní půdy před poškozením těžkou technikou při těžbě dřeva.

* Prodloužení lhůt zalesnění ze dvou na pět let je posunem vpřed umožňujícím přirozenou obnovu, ale ne dostatečně. Potřebné by bylo lhůty zcela zrušit a nechat na vlastnících, jestli budou používat sazenice vypěstované ve školkách nebo přirozenou obnovu.

Jedním z pozitivních pozměňovacích návrhů, který poslanci přijali, je návrh poslanců všech parlamentních stran, aby zisk z hospodaření státního podniku Lesy ČR byl využíván na podporu činností vyplývajících z lesního a vodního zákona nebo na pozemkové úpravy. Poslanci však bohužel zapomněli na podporu lesů v chráněných územích vyplývajících ze zákona o ochraně přírody.

Jan Skalík z kampaně Zachraňme lesy řekl: „Senát má nyní čas, aby napravil, co ministr zemědělství kazí a poslanci nenapravili. Stát nesmí dávat stovky milionů korun na lepší složení lesů a zároveň umožňovat monokultury, které uschnou a povedou k rozvoji plošných kalamit. Tato novela zákona by tak byla drahá i zadarmo - a to nás bude stát stovky milionů v neúčelných dotacích.”

Jaromír Bláha, expert na ochranu lesů Hnutí DUHA řekl: „Z výsledku novelizace lesního zákona jsem velmi zklamáný. Nenaplnuje proklamovaný záměr zlepšení zdravotního stavu lesů. Ministr

Výborný dokonce úplně popřel jeden ze závazků programového prohlášení vlády ve státních lesích zásadně upřednostnit při jejich hospodaření mimoprodukční funkce lesa. Zbavení vlastníků nestátních lesů povinnosti vysazovat alespoň minimální podíl ekologicky vhodných dřevin je největším krokem zpět v lesním zákoně od roku 1995.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Poslanec ODS navrhl zlikvidovat národní parky. Myslí to vážně

Poslanec ODS Jan Bureš předložil pozměňovací návrhy k zákonu o ochraně přírody, které by v případě jejich schválení znamenaly reálnou likvidaci národních parků. Pro podobné návrhy při schvalování reformy národních parků v letech 2016 a 2017 nezískala ODS v poslanecké sněmovně podporu.

Návrh poslanec Bureše mimo jiné:

Stanovuje jako poslání národních parků zajistit jejich využití k trvale udržitelnému rozvoji obcí. To klade na roveň cílům ochrany přírody. V praxi tím podpoří zástavbu národních parků. Developeři budou argumentovat, že jejich stavební záměry naplňují poslání národního parku, „trvale udržitelný rozvoj obcí“ je vágní termín.

Relativizuje jasná pravidla pro režim jednotlivých zón ochrany přírody – ruší zákaz provádět rušivou činnost nad rámec v zákoně vyjmenovaných výjimek.

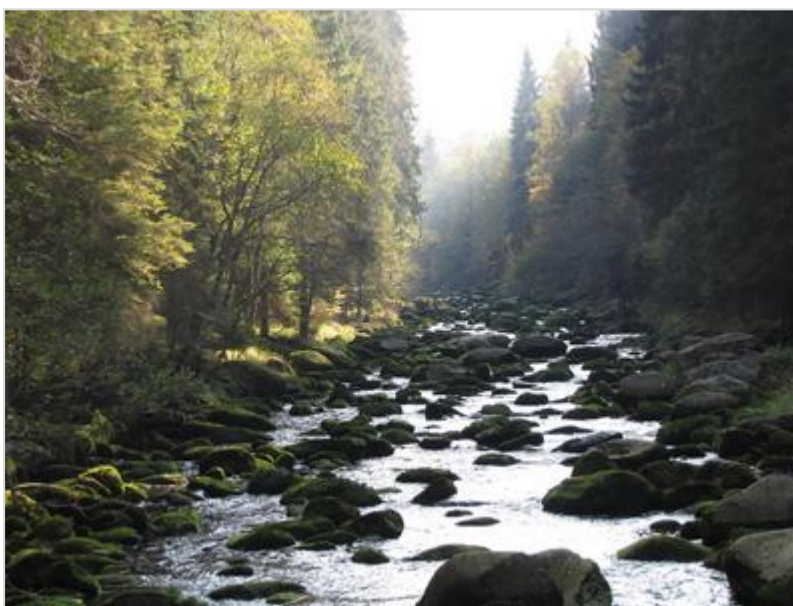
V péči o lesy národních parků nadřazuje (až na blíže nespecifikované výjimky) lesní zákon určený pro hospodářské lesy zákonu o ochraně přírody.

Umožňuje začít kácet v divoké přírodě přírodních zón.

Ruší cíl ochrany biodiverzity a možnost uplatnění specifických managementů vzácných druhů v zóně soustředěné péče.

Vypouští větu, že turistické a jiné využití národního parku je možné pouze způsoby, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národního parku. Oslabuje tak možnost správ národních parků regulovat overturismus.

Poslancem Janem Burešem navržené úpravy zákona jsou navíc odborně nekompetentní a některé i nesplnitelné. Zavádí neznámé či vágní termíny, které

bude možné interpretovat různými způsoby. Díky nejednoznačným a možným protichůdným výkladům by v národních parcích po jejich schválení vznikl chaos.

Podobné návrhy jako nyní předkládá poslanec Jan Bureš, navrhovala ODS (jihočeský poslanec Jan Zahradník) a později senátoři v bouřlivé diskusi o národních parcích v letech 2016–2017. Výzvu poslancům organizovanou Hnutím DUHA Zachraňme národní parky tehdy podpořilo více než 53 000 občanů, za národní parky se postavily také čtyři stovky vědců a akademiků, část obcí a občanské spolky místních lidí z oblastí národních parků. Většina poslanců pak destruktivní návrhy odmítla a schválila zpřesnění pravidel pro národní parky navržené tehdejším ministrem Richardem Brabcem.

V jiném nyní předloženém pozměňovacím návrhu chce poslanec Jan Bureš, aby se v radách národních parků znovu projednalo a schválilo vymezení zonace, klidových oblastí a zásady péče pro všechny národní parky. Na tyto strategické dokumenty jsou přitom již navázány další odborné dokumenty, například lesní hospodářské plány, monitoring a vědecký výzkum či smluvní vztahy (pachty) v hodnotě desítek milionů korun. To může být politickým zásahem zmrháno a stát se stane nespolehlivým partnerem například hospodářům.

V souvislosti s projednáváním novelizace zákona o ochraně přírody a krajiny, vyhlášením národního parku Křivoklátsko a očekávanému ohrožení všech národních parků Hnutí DUHA spustilo kampaň Divočina

nabeton, která má upozornit na křižovatku, před kterou nyní divoká příroda stojí a v rámci které lidé mohou podpořit výzvu za zachování ochrany národních parků, vyhlášení NP Křivoklátsko a rozšíření ochrany divoké přírody. K výzvě se připojilo již přes 11 000 lidí.

„Kácení v divoké přírodě národních parků či developerská zástavba a chaos – to by byly důsledky schválení návrhů poslance ODS. Budeme se snažit likvidaci národních parků zabránit. Zveřejnili jsme výzvu Divočina nabeton, kde mohou lidé svým podpisem podpořit kvalitní ochranu přírody v národních parcích a vyhlášení nového Národního parku Křivoklátsko. Výzvu pak předáme poslancům, senátorům a prezidentovi. Věříme, že když poslanci uvidí podporu veřejnosti, tak tím spíš destrukci národních parků odmítnou,“ komentuje návrhy Jaromír Bláha z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Cupování „stočtrnáctky“

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (tzv. „stočtrnáctka“) je už přes třicet let základní legislativní normou v tomto oboru. Její schválení se datuje do počátku 90. let, kdy ještě byli politici ochraně přírody poměrně naklonění, tedy až na výjimky samozřejmě. A prakticky od té doby je pod palbou různých zájmových skupin. Kdykoli se v parlamentu ocitla jeho novela, vyrojilo se obrovské množství pozměňovacích návrhů. Obvykle špatných až katastrofálních.

Nejinak je tomu bohužel i letos, jak jste si mohli přečíst výše. Novelu ovšem provází vícero problémů. Velká část odborné veřejnosti nesouhlasí s nedotaženými změnami v druhové ochraně, které by mohly způsobit její oslabení a pomoci na svět mnoha kontroverzním záměrům. Původní záměr na zlepšení ochrany stromů ve městech se z podstatné části rozplynul už před předložením novely do poslanecké sněmovny.

Zbývá ještě část novely, kterou se má vyhlásit Národní park Křivoklátsko. Diskuse o Křivoklátsku je prakticky jediným problémem, který prosákl i do veřejné diskuse, neboť většina křivoklátských obcí se staví proti. Jako celoživotní podporovatel NP Křivoklátsko ale musím napsat, že než riskovat schválení destruktivních pozměňovacích návrhů, raději bych pátý národní park oželel. I s vědomím, že podobná šance se zase léta nemusí opakovat.

Jiří Řehounek

Volby 2025: Zelený kruh navrhuje 20 opatření pro stabilnější Česko

Zelený kruh, asociace ekologických organizací, zveřejnil klíčová témata a řešení, která mohou pomoci zlepšit kvalitu života lidí, stabilizovat venkov i život ve městech, snížit dopady extrémního počasí a posílit soběstačnost Česka. Materiál s názvem [Životní prostředí – doporučení pro volby do PS 2025](#) reaguje na aktuální výzvy spojené s dopady sucha, ztrátou zemědělské půdy, drahými energiemi, úbytkem biodiverzity či přetížením měst dopravou. Zároveň dává konkrétní vodítka, jak přijímat a naplňovat závazky, které vyplývají z evropských i mezinárodních dohod a strategií, ale také z potřeb zajištění energetické, surovinové či potravinové nezávislosti Evropy.

Materiál pokrývá 20 témat a předkládá celkem 92 doporučení. Do přípravy se zapojilo 12 členských organizací Zeleného kruhu. U každého tématu je stručně popsán aktuální problém, jeho širší souvislosti a návrh na řešení, které je realistické, ekonomicky proveditelné a veřejností dobře vnímané.

„Zelený kruh nabízí politickým stranám a hnutím před volbami do Poslanecké sněmovny možnost bližšího seznámení s návrhy a konzultace k jednotlivým opatřením. Naší snahou je podpořit jejich reálné zakotvení do programů a následně i do praxe, aby Česká republika dokázala účinně reagovat

na environmentální výzvy současnosti,“ uvedla ředitelka Zeleného kruhu Petra Kolínská.

Přehled témat pro nové volební období:

- Národní plán na obnovu přírody
- Důsledná ochrana přírody na 10 % území
- Silná krajina = silná ekonomika: Investice do půdy, vody, venkova i měst
- Přirozené řeky
- Odolné a udržitelné zemědělství
- Adaptace a mitigace změny klimatu v lesích
- Reforma územního plánování
- Modernizace energetiky – rozvoj OZE pro bezpečný odklon od uhlí
- Spravedlivá transformace a řešení energetické chudoby
- Udržitelná městská mobilita
- Ochrana zvířat do Ústavy
- Udržitelná živočišná výroba a spotřeba
- Ochrana divokých zvířat v zájmových a dalších chovech
- Lepší podmínky záchranných stanic pro divoká zvířata
- Klimatická politika (evropské a mezinárodní závazky)
- Evropské fondy
- Prevence vzniku odpadů
- Výrobky bez toxických látek
- Zapojování veřejnosti do rozhodování a spolupráce s nevládními organizacemi
- Efektivní a víceleté financování veřejně prospěšných činností

Zdeněk Vermouzek (Česká společnost ornitologická): „Povodně i vysychání krajiny, snižování rozmanitosti přírody i úbytek životodárné půdy ohrožují životní úroveň i zdraví lidí. Proto je nutné uvést v život ambiciózní Národní plán na obnovu přírody, který pomůže připravit naše zemědělství, lesy i města na dopady klimatické změny.“

Martina Skohoutilová (ČSOP Pražská pastvina): „Už dnes máme stovky míst, kde obnova krajiny i ochrana přírody přináší hmatatelné výsledky – zadržují vodu, chrání úrodu, zvyšují hodnotu území. Právě tam nesmíme ztratit kontinuitu. Péče o volnou krajinu i chráněná území musí být stabilní, dlouhodobá a dostatečně financovaná. Je čas zařadit ji mezi klíčové rozpočtové priority státu – s důrazem na efektivitu, hospodárnost a konkrétní přínos pro lidi i ekonomiku.“

Martin Rexa (Hnutí DUHA): „Do roku 2030 potřebujeme využít alespoň 10 % zemědělské půdy pro krajinné prvky, biopásy a další plochy, které chrání zemědělskou krajinu před suchem, erozí a úbytkem opylovačů. K tomu je nutné motivovat zemědělce i další vlastníky pozemků prostřednictvím smysluplně nastavených dotací.“

Radek Kubala (Re-set: platforma pro sociálně-ekologickou transformaci): „Lidé potřebují jistotu, že zvládnou zaplatit energii. Část výnosů z emisních povolenek a evropských fondů musí směřovat na zateplování domů a obnovitelné zdroje – aby pomoc byla dostupná i nájemníkům a domácnostem s nižšími příjmy.“

Jiří Koželouh (Hnutí DUHA): „Česko nepotřebuje dotace pro uhelné elektrárny. Potřebné jsou investice do úspor energie a domácích obnovitelných zdrojů, které přinášejí levnější elektřinu, vyšší soběstačnost

a čistější vzduch. Do roku 2030 mohou pokrýt třetinu spotřeby energie. Klíčem je zrychlit povolování a výstavbu, posílit sítě a odstranit zbytečné bariéry.“

Miriam Macurová (Greenpeace ČR): „Extrémny počasí, které jsme zažili minulý rok ve formě horka, sucha a povodní, budou podle vědců do budoucna častější a intenzivnější. Proto je nutné nastavit ambiciózní klimatické cíle do roku 2040 v souladu s evropskými a mezinárodními závazky, které jasně stanoví data ukončení spalování uhlí, ropy a plyn a ukončí financování činností, které poškozují klima a životního prostředí. Přesměrované a ušetřené finance pak musí podpořit přechod na udržitelnou energetiku, ochranu životního prostředí a podporu lidí v ČR i globálně.“

Pavel Buršík (OBRAZ - Obránci zvířat): „Význam ochrany zvířat ve společnosti stoupá. Dle výzkumu veřejného mínění má 91 % Čechů a Češek za to, že ochrana zvířat je důležitou hodnotou a zaslouží si pozornost politiků. Dle dalšího výzkumu 63 % Čechů a Češek souhlasí s tím, aby se ochrana zvířat zakotvila do české Ústavy. Navrhujeme proto zahrnout závazek ochrany zvířat do Ústavy České republiky, kde v současnosti na rozdíl od ústav například Německa nebo Rakouska chybí.“

Tisková zpráva Zeleného kruhu

Rychlý rozvoj větrných a solárních elektráren je v Česku technicky zvládnutelný

Plánované investice provozovatelů distribuční a přenosové soustavy v ČR umožní do roku 2030 uzavřít smlouvu o připojení více než dvakrát většího výkonu větrných a fotovoltaických elektráren, než s jakým počítá Národní klimaticko-energetický plán. Vyplývá to ze studie poradenské společnosti EGÚ zpracované pro Hnutí DUHA. Pod názvem Možnosti zlepšení integrace obnovitelných zdrojů do elektrizační soustavy je dostupný na adrese: <https://hnutiduha.cz/publikace/moznosti-zlepseni-integrace-obnovitelnych-zdroju-do-elektrizacni-soustavy>

Dle studie bylo ke konci roku 2024 připojeno k elektrizační soustavě 4,8 GW větrných a fotovoltaických elektráren. Zároveň jsou mezi provozovateli sítí a investory do obnovitelných zdrojů uzavřeny smlouvy, které garantují žadatelům připojení výkonu 23 GW větrných a fotovoltaických elektráren, což je významně více, než předpokládají scénáře Národního klimaticko-energetický plánu pro rok 2030 (instalovaný výkon nových větrných elektráren na úrovni 1,2 GW, v případě fotovoltaických elektráren jde o 8 GW).

Studie obsahuje přehled odsouhlasených žádostí o připojení po jednotlivých regionech a ukazuje, že nejvíce jich bylo schváleno na severní Moravě a v severozápadních Čechách. V jižních Čechách a na jižní Moravě jsou již žádosti dalších investorů často zamítány z důvodu vyčerpání kapacit. Zároveň konstatuje, že další výkon by bylo v řadě případů možné připojit díky negarantovanému nebo sdílenému připojení, pokud by investoři akceptovali omezení maximálně možné výroby svých zdrojů.

Jako jeden z hlavních problémů hladké integrace obnovitelných zdrojů do sítí byla identifikována dlouhá doba trvání povolovacích procesů. Řada kvalitně připravených projektů dosud nemohla využít uzavřenou smlouvu o připojení, přestože jejich investoři včas plní všechny požadavky. Na druhou stranu ze závěrů

studie vyplývá, že významná část projektů patrně nebude realizována (podobně jako v nedávné minulosti) a existuje prostor uvolnění kapacit, které jsou pro ně rezervovány. Studie proto doporučuje zavést regulační opatření k takzvanému “vyčištění front”, které by umožnilo náhradu stagnujících projektů reálnými.

Souběžně byla zveřejněna studie “Kroky k chytré a efektivní síti”, kterou připravila organizace Frank Bold Society. Studie na základě zahraničních zkušeností shrnuje možná opatření pro zvýšení výkonu obnovitelných zdrojů, který lze připojit do sítě a najdete ji zde:

<https://frankbold.ecomailapp.cz/public/form/192-a9588fbf8e6bf3952a77b67c1bc2311c>

Petr Čambala, řídící partner EGU uvedl: „Studie obsahuje řadu podmínek, jejichž splnění je nutností pro modernizaci tuzemské elektroenergetiky. Vyčísluje také náklady na rozvoj distribuční a přenosové soustavy v následujících letech. V letech 2024 až 2035 půjde v průměru o 40 miliard korun ročně, přičemž na integraci obnovitelných zdrojů připadne zhruba polovina této částky.“

Karel Polanecký z Hnutí DUHA říká: „Solární a větrné elektrárny pokryly v roce 2024 více než 28 % výroby elektřiny v Evropské unii. V České republice se tento podíl pohybuje kolem šesti procent a lze proto předpokládat, že máme prostor pro rozvoj obou uvedených obnovitelných zdrojů. Propočet EGÚ postavený na údajích provozovatelů distribučních soustav ukazuje, že kapacity sítí nejsou nyní hlavní bariérou rozvoje obnovitelných zdrojů. Pokud se podaří zrychlit proces povolování nových větrných a solárních elektráren na úroveň běžnou v úspěšných zemích, elektrizační soustava to při dostatečné investiční aktivitě bez problémů zvládne. Jednou z příležitostí je vymezení akceleračních zón v oblastech s minimálním střetem s jinými veřejnými zájmy. K tomu je však nezbytné, aby poslanci a poslankyně co nejdříve schválili návrh zákona o zrychleném zavádění OZE.“

Podle tiskové zprávy Hnutí DUHA

Obce zasažené plánovanou výstavbou hlubinného úložiště uspořádaly tradiční protestní akce Dny proti úložišti

Obce z lokalit zvažovaných pro umístění hlubinného úložiště radioaktivního odpadu se i letos spojily v rámci tradiční protestní akce Dny proti úložišti. Cílem akcí, které se letos uskutečnily 26. a 27. dubna, je vyjádřit nesouhlas s dosavadním přístupem státu při výběru finální i záložní lokality a upozornit na dlouhodobě přehlížené požadavky dotčených samospráv a obyvatel.

Akce se uskutečnily ve třech lokalitách, které jsou ohroženy plány Správy úložišť radioaktivních

odpadů (SÚRAO): Horka na Třebíčsku, Březový potok v Pošumaví a Hrádek na Jihlavsku. Formy protestu byly rozmanité – od veřejných shromáždění, cesty na ohrožená místa a kulturních vystoupení až po symbolickou blokádu silnice- Podrobnosti k akcím Dnů proti úložišti na jednotlivých lokalitách s kontakty na pořadatele najdete na webových stránkách www.platformaprotiulozisti.cz a www.nehcemeuloziste.cz.

„Den proti úložišti není jen protestem, ale i projevem odhodlání našich obcí hájit práva svých obyvatel. Požadujeme férový dialog, důsledné zohlednění našich připomínek a skutečnou možnost se k projektu vyjádřit – nikoliv být postaveni před hotovou věc,“ říká Zdeněk Souček, mluvčí Platformy proti úložišti a starosta obce Rudíkov z lokality Horka.

Obce dlouhodobě kritizují především absenci právní jistoty, nízkou míru participace na rozhodovacích procesech a neochotu státu zahrnout právo veta pro dotčené obce do zákona. Přestože se podle plánů SÚRAO má finální lokalita vybrat do roku 2030, tlak na obce i jejich obyvatele roste již nyní. Na lokalitách Březový potok a Janoch (ta leží u Temelína) již byla potvrzena průzkumná území pro geologické práce a obce nyní chystají žaloby.

Obyvatelé postižených regionů i široká veřejnost jsou srdečně zváni, aby se k protestním akcím Dnů proti úložišti připojili a dali tak společně najevo, že rozhodování o tak zásadní

infrastruktuře musí být transparentní, odborné a především spravedlivé.

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Děti Země zaslaly dvě žaloby proti jadernému bloku v Dukovanech

Děti Země 8. dubna 2025 a 17. dubna 2025 zaslaly Krajskému soudu v Ostravě dvě žaloby proti umístění nového jaderného bloku v Dukovanech a přeložek silnic v jeho okolí. Ve svých žalobách předkládají sedm okruhů námitek, které se například týkají požadavku na uložení jasné lhůty a způsobu kácení dřevin či obsahu opatření proti zásahu stavby do vodních toků, do krajinného rázu a do zdraví osob před hlukem.

„Zjistili jsme, že se ministr Lukáš Vlček našimi návrhy na změnu některých podmínek a na uložení nových pečlivě nezabýval. Přitom již z územního rozhodnutí musí být zřejmé, jak a kdy se budou realizovat zmírňující a kompenzační opatření za vlivy jaderného bloku a souvisejících staveb na životní prostředí. A současně musejí mít spolky možnost se k těmto opatřením vyjádřit,“ popisuje předseda Děti Země Miroslav Patrik obsah žalob.

Podle Děti Země mělo být v obou územních rozhodnutích například uvedeno, že dřeviny se vykácejí až po vydání pravomocného stavebního povolení a jen v mimovegetačním období. Dále v nich nebylo

uloženo, že ke stavebnímu řízení by se měl například předložit plán na sledování stavu životního prostředí během realizace bloku a souvisejících staveb, dále hluková studie, studie o zajištění přírodního charakteru překládaných koryt potoků či studie o rozsahu, umístění a době výsadby dřevin kolem obcí ke zmírnění vlivů stavby na krajinný ráz.

Nový jaderný blok má podle Fialovy vlády stát asi 160 miliard korun a má se stavět v letech 2029-2036. Pokud by k výstavbě došlo, tak podle Děti Země mohou být náklady i dvakrát vyšší, resp. nejméně 200 miliard korun, k zahájení výstavby bloku by mohlo dojít později a doba výstavby se může protáhnout, např. na 12 let. Vláda v červenci 2024 vybrala jihokorejskou firmu KHNP, která má reaktor o výkonu 1 200 megawatt teprve vytvořit.

„Potřebné množství elektřiny kolem roku 2040 je možné mít i bez dalších jaderných bloků, jak dokládá třeba studie z roku 2021 s názvem Energetická revoluce: Jak zajistit elektřinu, teplo a dopravu bez fosilních paliv, takže stát by měl svou pozornost soustředit na masivní rozvoj obnovitelných zdrojů a na úspory,“ tvrdí Patrik,

který ještě upřesňuje, že podle této studie lze v ČR do konce roku 2030 ukončit spalování uhlí a kolem roku 2050 lze i bez výstavby nových jaderných bloků splnit Zelenou dohodu a dosáhnout nulových emisí skleníkových plynů.

Děti Země také kritizují plán postavit přeložku silnice I/23 v Třebíči novým průtahem délky asi 6 km za asi 5,6 miliardy korun, takže se od srpna 2021 účastní řízení o povolení škodlivého zásahu do jedinců a biotopů 26 zvláště chráněných druhů živočichů a od listopadu 2022 územního řízení s procesem hodnocení vlivů na životní prostředí.

„Podle nás a spolku Obchvat Třebíče by si město zasloužilo obchvat délky asi 11,5 km, který by probíhal mimo město a převážně po poli, takže by nezničil přírodní a rekreační část Třebíče jako nový průtah,“ tvrdí Patrik.

Tisková zpráva Děti Země

Odvážné ministerstvo

Podle plánu Fialovy vlády se v letech 2029 až 2036 má stavět první ze dvou nových jaderných bloků v Dukovanech za nejméně 200 miliard korun. Vláda již v červenci 2024 vybrala jihokorejskou firmu KHNP, která má reaktor o výkonu 1 200 megawatt vytvořit, a na konci dubna 2025 se má podepsat smlouva o jeho výstavbě.

Procesně je aktuální stav takový, že Elektrárna Dukovany II po třech a půl letech čekání získala letos v únoru od ministerstva průmyslu a obchodu dvě pravomocná územní rozhodnutí – pro výstavbu jaderného bloku a přeložek silnic II. a III. třídy v jeho okolí. Obou řízení se účastnilo i šest českých a čtyři rakouské spolky a například Děti Země už v polovině dubna proti oběma rozhodnutím zaslaly žaloby.

Nicméně podle usnesení Sobotkovy vlády z října 2017 se nejprve musí postavit osm obchvatů obcí a měst mezi Týncem nad Labem a Dukovany, a to včetně Třebíče, aby se velkoobjemové a těžké části jaderného bloku do Dukovan vůbec dostaly.

Slabým bodem tohoto plánu se tak zdá být město Třebíč, kde se místo velkého obchvatu, vedeného převážně po polích a mimo obytné území a přírodně rekreační část města, narychlo prosazuje nový průtah přes jižní část města. Má stát asi 5,6 miliardy korun, což je třikrát víc, než je obvyklá cena. Výstavba má proběhnout mezi dubnem 2026 a prosincem 2029, aby byl průtah hotový dříve, než se začne stavět jaderný blok.

Jenže proti územnímu rozhodnutí z poloviny loňského srpna se odvolaly čtyři spolky a dvanáct občanů. O jejich odvolání by mělo do konce letošního roku rozhodnout ministerstvo dopravy. Avšak Krajský soud v Brně na konci srpna 2024 zrušil rozhodnutí ministerstva životního prostředí a krajského úřadu v Jihlavě o povolení škodlivého zásahu do biotopů dvaceti šesti zvláště chráněných druhů živočichů, takže řízení probíhá znovu. Bez nového rozhodnutí nelze stavbu pravomocně umístit.

Ministerstvo životního prostředí následně na konci letošního března na základě námitek spolků a občanů zrušilo souhlasné stanovisko EIA, které loni v lednu vydal krajský úřad v Jihlavě. U šesti uložených podmínek se totiž zjistilo, že nesplňují požadavky na objektivní a odborné vyhodnocení vlivů silnice na životní prostředí. A opět, bez nového stanoviska EIA nelze průtah pravomocně umístit ...

Rozhodnutí je překvapující o to víc, že u silniční stavby tak silně prosazované vládními, krajskými i městskými politiky je takto odvážný postup ministerstva zřídka k vidění. Zrušit stanovisko EIA je totiž prakticky nemožné. Soudy sice už na základě žalob zvládly některá stanoviska EIA změnit, ale nikoliv je zrušit.

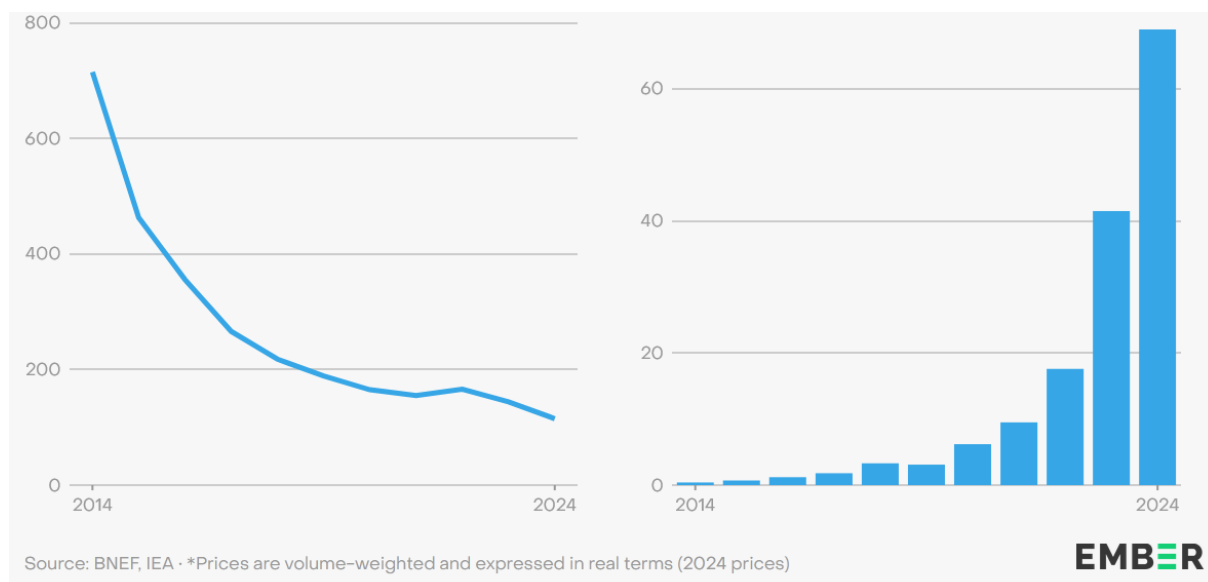
Vláda má tedy problém. Její plán na zahájení výstavby nového průtahu Třebíčí přesně za rok je nereálný, neboť chybí povolení ke škodlivému zásahu do cenných biotopů, chybí stanovisko EIA, chybí pravomocné územní rozhodnutí a stavební řízení nebylo ani zahájeno. Stačilo přitom, aby spolky a občané důsledně upozorňovali na nezákonné a zbrklé rozhodování státu. Z přípravy trebíčského průtahu tak mnoho nezbylo.

Miroslav Patrik

Ceny baterií klesají, instalovaná kapacita prudce roste (globální měřítko)

Průměrná cena (USD/kWh)

Instalovaná kapacita baterií (GW)

Převzato ze <https://ember-energy.org/latest-insights/global-electricity-review-2025/the-big-picture/>

Starostové na Lipensku podali námitku proti ochraně krajiny

Zastupitelé obcí mají možnost ovlivnit budoucnost Lipenska tím, že přehodnotí své územní plány a přistoupí k lepší ochraně krajiny. Pokud se nezmění současný trend, může tato oblast do budoucna čelit vážným problémům - zhoršování kvality vody a snižování atraktivity lokality spojené s ekonomickými problémy pro místní obyvatele a podnikatele.

Jihočeský kraj loni vypracoval 10. změnu Zásad územního rozvoje (ZÚR JČK), která se jako první zaměřuje na ochranu krajiny. Klade si za cíl vytvořit udržitelnou strategii citlivého rozvoje regionu, respektujícího místní specifika a podporujícího šetrný cestovní ruch. Hlavním záměrem je nastavit pravidla chránící přírodní a kulturní hodnoty kraje a zároveň umožnit šetrnou rekreační výstavbu s minimálními negativními dopady.

Co se týče Lipenska, a zároveň i CHKO Šumava, spočívá návrh zejména ve zvýšené ochraně břehů jezera, která je důležitá nejen z důvodu zachování krajinného rázu, ekologické stability a kvality vody, ale také pro zajištění přístupnosti břehových partií pro veřejnost.

Občanské spolky tuto změnu vítají, neboť již dlouho upozorňují na nebezpečný trend předimenzované developerské výstavby a zhoršování kvality vody. Na rizika upozorňuje také Adaptační strategie Jihočeského kraje, schválená v červnu 2024. Uvádí, že kvůli masivnímu rozvoji rekreační výstavby jsou

stávající čistírny odpadních vod přetíženy a často nedokážou vodu účinně čistit. Menší čistírny navíc nemusí splňovat přísné ekologické limity, což také přispívá ke znečišťování.

Starostové obcí na Lipensku ale proti této změně podali společnou námitku, která naopak požaduje snížení ochrany břehů a slabší regulaci výstavby ve volné krajině. A to v situaci, kdy se zde chystá

výstavba více než 30 záměrů, které mohou zabrat až 250 ha krajiny. V současných územních plánech jsou navíc vymezeny další desítky až stovky hektarů zastavitelných ploch. Přitom neexistuje studie, která by celkovou únosnost území zkoumala, a většina územních plánů nebyla posouzena z hlediska vlivů na životní prostředí (SEA).

Pavla Setničková ze spolku Lipensko pro život k tomu uvedla: „Starostové proti nástroji, který by jim pomohl chránit krajinu a nastavit udržitelný rozvoj, bojují. Nechápeme to. Je to kvůli neznalosti principů udržitelného rozvoje a zákonů o územním plánování? Jaký mají důvod?“

„Riskujeme, že pokud se zrealizuje veškerá plánovaná výstavba, dojde k naprosté degradaci vody v nádrži a poškození krajinného rázu do té míry, že Lipensko přestane návštěvníky přitahovat.“ dodává Vladislav Smolka, ze spolku ŠumavaNeNaProdej.

Již nyní stagnuje prodej apartmánových domů. Trh je tímto typem nemovitostí na Lipensku nasycen a návratnost je dlouhá. Návštěvnost lokality již několik sezón po sobě klesá. Na tuto situaci mohou doplatit místní obyvatelé, provozovatelé penzionů, podnikatelé i majitelé apartmánů. Obcím pak zůstanou vysoké náklady na provoz infrastruktury.

Starostové tvrdí, že nemohou stávající zastavitelné plochy zrušit, protože by to znamenalo vyplacení milionových náhrad developerům. To ovšem není zcela přesné. Zastupitelstva možnost ovlivnit budoucnost svých obcí mají a mohou se přitom spolehnout na zákon, který jim umožňuje zastavitelné plochy, na kterých se pět let nic nepostavilo, zrušit - a to bez nutnosti platit náhradu.

Změna (ZÚR JČK) by mohla být pro citlivější plánování rozvoje obcí cenným nástrojem. Je však na zastupitelích, aby se rozhodli, jak s ní pracovat, protože ji nelze automaticky aplikovat zpětně. Záleží tedy na jejich rozhodnutí, zda dají přednost citlivému rozvoji obcí, nebo zájmům developerů.

Pavla Setničková, Lipensko pro život a Vladislav Smolka, ŠumavaNeNaProdej

Pozorujte budějovické havrany

Jak už jsme vás v Ďáblíku informovali, českobudějovičtí havrani se stali objektem tzv. občanské vědy. Za projektem výzkumu zdejších havranů stojí ornitologové z Přírodovědecké fakulty JU, kteří je sledují s pomocí vysílaček, žlutých odečítacích kroužků i přímým mapováním v terénu. Zapojit se ovšem může také veřejnost, a to dvěma způsoby. Buď si stáhnete havraní mobilní aplikaci nebo využijete formulář – odkaz [zde](#). Pro oba způsoby zapojení existuje i QR kód, který najdete

za tímto článkem.

Projekt se týká pouze havranů hledajících potravu. Jak je poznáte? Citujme z webového formuláře: „Takový havran sedí nebo chodí po zemi, hrabe, občas něco sezobne, nosí potravu v zobáku.“ Cennou informací bude pro ornitology i odečtení žlutého kroužku na noze některého z havranů, na to ovšem potřebujete dalekohled nebo fotoaparát se zoomem. Aktuálně poslali pozorovatele prostřednictvím internetového formuláře více než pět tisícovek záznamů.

Chcete-li být co nejvíce v obraze a načerpat také zajímavé informace ze života havranů (a jejich krkavcovitých příbuzných), můžete se přihlásit i do havraní Facebookové skupiny: <https://www.facebook.com/groups/472165450854345/>.

Česká společnost ornitologická začala připravovat vlastní sérii podcastů „Ptačí řeči“. V jednom z prvních mluví Eliška Kovářová z Přírodovědecké fakulty JU právě o českobudějovických havranech, mimo jiné o zmíněném projektu občanské vědy. Dozvíte se ale i spoustu zajímavostí z havraního života nebo o ohrožení brněnského havraního nocoviště. Podcast si můžete pustit tady: https://www.youtube.com/watch?v=Tq7ThkQvI00&list=PLBNS4_jDI8eGil6NMyChFhlcO1G5z15nm&index=2&t=1196s.

Když si havranů začnete trochu víc všimát, zjistíte, že jsou ještě pozoruhodnější, než jste si mysleli předtím. Alespoň já jsem to v posledním roce rozhodně zjistil.

Jiří Řehounek

QR kód aplikace

QR kód havraní

Sokol stěhovavý – jako bájný Fénix

Příběh sokola stěhovavého patří mezi ty nejsilnější v celosvětové ochraně přírody. Přestože ho lidé tisíciletí využívají jako parťáka, hlavně pro lov, ve druhé polovině 20. století ho málem vyhubili. Sokol stěhovavý patřil mezi tzv. kosmopolitní druhy, tedy vyskytoval se na všech kontinentech. Bohužel se na všech kontinentech už za 2. světové války, a hlavně po jejím konci začalo masivně používat DDT. Tehdy byl tento insekticid považován za zázračný přípravek hubící obtížný hmyz, od komárů až po lidské vši. Jenže tento „zázrak“ působí jako jed, který hubí nejen hmyz, ale vše živé.

„Sokol totiž stojí na vrcholu potravního řetězce. Jeho hlavní potravou jsou ostatní ptáci – především holubi, hrdličky, ale i jiní zpěvní opeřenci. Ti se zase živí rostlinnou potravou, která v padesátých a šedesátých letech obsahovala DDT. Tímto způsobem se jedovatý prostředek dlouhodobě kumuloval do tkání ptáků, kteří jsou kořistí právě třeba sokolů,“ vysvětluje ornitolog Správy NP Šumava Aleš Vondrka.

Jedovatý koktejl způsoboval sokolům zásadní problém s rozmnožováním. Buď byly páry zcela neplodné, nebo se líhla nevyvinutá mláďata. Vejce měla velmi slabé skořápky, které samice rozsedla, pokud se nerozpadly bez vnější příčiny samy. Bylo tak zaděláno na vyhynutí tohoto druhu. I poté, co se prokázaly negativní účinky DDT, k zákazu jeho používání nedošlo hned. Jako první ho zakázalo Maďarsko v roce 1968. Postupně se přidávaly další státy, Československo v roce 1974. Jenže u nás už bylo pozdě. Nevyskytoval se zde žádný hnízdní pár. V okolních zemích Evropy, ale i jinde ve světě byla situace obdobná. Naštěstí zafungovala celosvětová ochrana sokola – nesměl se lovit, bylo zakázáno vybírat hnízda. Aktivně se přistoupilo k vysazování uměle odchovaných sokolů do volné přírody a obsazená hnízdiště se bedlivě střežila. U nás například fungovaly dravčí hlídky akce Falco a Aquila.

První sokoli byli v Čechách pozorováni na konci osmdesátých let v oblasti jezer Královského hvozdu, tedy Černého a Čertova jezera. Je vysoce pravděpodobné, že už tehdy tady sokoli hnízdili, ale kvůli nepřístupnosti lokalit nebylo možné provádět podrobnější monitoring. A tak první prokázané novodobé hnízdění sokolů v Čechách bylo přiřazeno k letopočtu 1991 na Černém a Čertově jezeře.

„Je možné, že z této oblasti sokol nikdy nevyumizel, ovšem na potvrzení této domněnky chybí data. I když byli sokoli uměle odchováni a vypouštěni do přírody, nakonec se prokázalo, že tito

ptáci se do reprodukce moc nezapojili. Na Šumavě se však sokoli nikdy nevypouštěli a jednalo se jednoznačně o přirozené zahnízdění,“ říká Aleš Vondrka.

K prvnímu prokázanému hnízdnímu páru se zakrátko přidal další na Plešném jezeře. V roce 2008 již bylo hnízdišť pět a v roce 2010 šest. Mezi lety 2012 a 2015 jich bylo sedm a od roku 2016 máme na Šumavě osm hnízdících párů, které v roce 2018 vyvedly dokonce 18 mláďat. Dalších sedm párů hnízdí na bavorské straně Šumavy.

„Zdá se, že populace sokola stěhovavého je nejen na Šumavě zachráněná. Její ochrana ale musí pokračovat dále. Nesmí se povolit jeho lov, a hlavně v době hnízdění je třeba mu dopřát klid,“ upozorňuje Aleš Vondrka a přidává příklad ze Stožecké skály: *„Máme zde párek sokolů, který tu zahnízdí každý rok. Každý rok sem umístíme omezení vstupu maximálně na čtyři měsíce. Sokola, který sedí na vejcích, totiž stačí vyrušit jen párkrát a lokalitu opouští. Tím se ani nevylíhnou mláďata a celá jedna generace je pryč.“*

Problém došel tak daleko, že hnízdiště na Stožecké skále sokoli opustili úplně. Naštěstí se v roce 2020 vrátili, ale v době, kdy se mláďata už vylíhla, je někdo vyrušil a dospělý sokol nechtěně shodil všechna čtyři ze skály dolů. Jedno mládě nepřežilo, zbývající tři byla vrácena zpět na skálu.

„Mezi lety 2022 až 2024 se zdejšímu páru podařilo každý rok vyvést vždy dvě mláďata. Je to jednoznačně i díky tomu, že lidé dodržují časově ohraničené omezení a také díky našim strážcům, kteří dodržování tohoto omezení kontrolují,“ poznamenává Vondrka.

Sokol stěhovavý, který je nejrychlejším tvorem na planetě Zemi, když při střemhlavém letu vysoce překonává rychlost 300 km/h, je tak na Šumavě opět doma. Dalo by se říci, že skoro vstal z popela jako bájný Fénix. Jestli se navýší počet hnízdišť, zůstává otázkou. Šumava totiž nenabízí dostatek hnízdních příležitostí, snad jen některé obnažené skalní ochozy ve vojenském prostoru Boletice, nebo jednotlivá místa v CHKO nebo NP Šumava.

Tisková zpráva Správy NP Šumava

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Kdo je na světě nejodpornější?

Skoro každý rok se v letní okurkové sezóně objeví nějaký senzační titulek o naší nejznámější mechovce. Tak třeba Aha! před časem vymyslelo „Brr! Rybníky zaplavuje sliz! Na jihu Čech řadí odporná bochnatka americká“. Objevili se prý i tací, kteří vybájili mimozemský původ bochnatek.

Z toho by jeden lehce dovodil, že jde o nějakou lidožravou nestvůru, jenže opak je pravdou. Bochnatka je původem Američanka. Jde zcela mírumilovné stvoření, jen poněkud oslizlé. Do Evropy se dostala v 19. století, do českých zemí ve 20. století, ale opravdu šířit se začala až v tom našem. Jde o kolonii tzv. zoidů, miniaturních, vzájemně pospojovaných tvorečků s chapadélky.

Někdy si říkám, jak je dobře, že bochnatky nevidí a nevydávají noviny. Co by o nás asi psaly? „Brr! Rybníky zaplavují lidi. Na jihu Čech řadí odporní rekreanti.“

Jiří Řehounek

STUŽ: Bude i příští Silvestr bez omezení nebezpečné pyrotechniky?

Regulace podmínek pro prodej a odpalování zábavní pyrotechniky jsou dle ministra Petra Hladíka v ČR nejslabší z okolních zemí. Řada občanů těchto zemí, kteří zábavní pyrotechniku u nich zakázanou koupili, to odnesla zraněním. Odpalování pyrotechniky doprovází hluk až 130 dB, který působí stres pro seniory, děti a handicapované lidi i zvířata a znečišťuje ovzduší toxickými látkami. Nyní se může odpalovat vedle domů pro seniory, ústavů pro handicapované i zoo, pokud to nezakáže obec. Již od července loňského roku leží v Poslanecké sněmovně návrh novely zákona, která zpřísňuje požadavky. Zatím nebyla projednána ani v prvním čtení. Pokud nebude schválena Poslaneckou sněmovnou do voleb, tak se její schválení z procesních důvodů odkládá o dva roky.

Změny obsažené v novele zákona o pyrotechnice (<https://bit.ly/stuz2504z>) představil na semináři Společnosti pro udržitelný život (STUŽ) ministr životního prostředí Petr Hladík. Novela zpřísňuje prodej pyrotechnických výrobků, nadále by bylo možné je mimo kategorii F1 koupit jen v kamenných obchodech tak, aby mohl být ověřen věk kupujícího a v případě nebezpečnějších kategorií i odborná způsobilost. Omezují se i místa, kde je možné pyrotechniku odpalovat. Mimo kategorii F1 již nebude možné odpalovat pyrotechniku do vzdálenosti 250 m od domů seniorů, nemocnic a obdobných zařízení. Stejně omezení

vzdálenosti má platit i pro zařízení, ve kterých jsou chována zvířata jako jsou zoo a záchrané stanice. Rozšíření na chovy hospodářských zvířat podporuje ministerstvo zemědělství. Dle ministra navržená omezení podporuje i veřejnost, v anketě je ocenilo 80 % dotázaných.

Předkladatelem novely je Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO). Ministr Lukáš Vlček její schválení považuje stále za prioritu. Zpřísnění podmínek pro odbornou způsobilost vysvětlila Ing. Eva Průšová LL.M., vedoucí oddělení technické harmonizace MPO. Pro výrobky kategorií F3 bude nově potřeba stejná odborná způsobilost jako pro výrobky kategorie F4 a T2. Zastupitelka Eva Tylová doplnila, že podmínky navrhované pro omezení míst odpalování v novele zákona se již osvědčily ve vyhlášce hlavního města Prahy. Podmínky ve vyhlášce jsou ještě přísnější, omezují odpalování i v okolí vodních toků a chráněných území, což vedlo k poklesu počtu zraněných divokých zvířat. Hlavní město nahradilo ohňostroj světelnou show, která nemá takové dopady na zdraví lidí, zvířat i znečištění ovzduší.

Výsledky měření obsahu znečišťujících látek v ovzduší v důsledku odpalování představil Jáchym Brzezina, vedoucí oddělení Českého hydrometeorologického ústavu. *„Odpalování zábavní pyrotechniky představuje významný zdroj znečišťování ovzduší, který zejména v období kolem novoroční půlnoci způsobuje krátkodobé, avšak velmi výrazné zvýšení koncentrací vybraných znečišťujících látek, zejména pak prachových částic PM. Průměrné hodinové koncentrace částic PM bývají krátce po půlnoci na Nový rok často vůbec nejvyššími hodinovými koncentracemi této látky v ovzduší po celý následující rok. Částice z odpalování pyrotechniky obsahují navíc i celou řadu dalších látek, včetně mnoha kovů a dalších chemických prvků, které se používají k dosažení požadovaného vizuálního a akustického efektu dané pyrotechnické složky. Míra znečištění v konkrétní rok do značné míry závisí také na aktuálním počasí.“*

Táňa Závodná, z Ústavu experimentální medicíny vysvětluje vliv pyrotechniky na zdraví lidí: *„Odpalování zábavní pyrotechniky produkuje značné množství škodlivin, zejména jemných prachových částic, na které se vážou další potenciálně toxické látky lišící se v závislosti na typu a původu pyrotechniky. Výsledkem je specifická směs chemických látek, kterou vdechujeme po několik hodin, při nepříznivých rozptylových podmínkách i několik dní, bez ohledu na to, zda se ohňostrojů účastníme. Nejvíce ohroženi negativními účinky těchto emisí jsou senioři, děti a lidé s chronickými onemocněními dýchacího a kardiovaskulárního systému, pro které může i krátkodobé extrémní zvýšení koncentrace znečišťujících látek v ovzduší znamenat vážné zdravotní komplikace. Otázkou zůstává, zda nám krátká zábava stojí za zdravotní rizika srovnatelná se smogovými epizodami a za následnou kontaminaci vod, půdy a vegetace perzistentními složkami těchto emisí.“*

Pohled dovozců a prodejců zábavní pyrotechniky představila Renata Stýblová ze společnosti Pyrocco. Podle nich je současná legislativa dostatečná, výrobky nejsou nebezpečné. Naopak úplný zákaz by vedl ke zvýšení počtu ilegální výroby a následných zranění při odpalování.

Problematické pyrotechniky se věnoval seminář Společnosti pro trvale udržitelný život konaný 1. dubna 2025, od 16 do 18 hod., v Klubu techniků na Novotného lávce 5 i online. Jak omezí novela zákona o pyrotechnice škodlivý vliv odpalování pyrotechniky na zdraví lidí a zvířat a znečišťování životního prostředí. Záznam lze shlédnout tomto odkazu: https://stuz.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1628:o-cem-byla-nase-beseda-ceska-republika-nadale-rajem-pro-skodlive-odpalovani-pyrotechniky&catid=12&Itemid=71

Tisková zpráva STUŽ (redakčně upraveno)

Calla vás srdečně zve na besedu

Jak se mají naše ryby?

s Petrem Blabolilem

**z Přírodovědecké fakulty JU a Biologického
centra AV ČR**

S jakými rybami a rybími společenstvy se můžeme setkat v jižních Čechách? Ryby ledovcových jezer, vodních toků, říčních tůní, rybníků, přehrad i pískoven. Co ryby ohrožuje a jak je můžeme chránit?

V úterý 20. května 2025 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Tento projekt je financován Statutárním městem České Budějovice.

Calla,
Cassiopeia a ČESON Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Za netopýry na jarní Vrbenské rybníky“

se zooložkami **Petrou Schitzerovou** a **Olgou Růžičkovou** (Česká společnost
pro ochranu netopýrů – ČESON)

Vycházka zaměřená především na pozorování a poznávání našich létajících savců. Zázemí a
úvodní povídání v ekocentru Cassiopeia (v případě nepříznivého počasí náhradní program
uvnitř).

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude
sjízdná pro dětské kočárky.

Pátek 16. 5. 2025 od 19:30 hod.

**Sraz účastníků v ekocentru Cassiopeia, Jizerská 4, České Budějovice.
Nejbližší zastávka MHD U Hvízdala (spoje č. 9, 14 a 15).**

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice,
tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, www.calla.cz.

Exkurze Blatského muzea z cyklu „Přírodou krok za krokem“

sobota 10. 5. **Obojživelníci lesních rybníků v okolí Blatnice**

Batrachologická exkurze za obojživelníky nepřerýbněných lesních rybníků

vedoucí: Mgr. David Fischer (Hornické muzeum v Příbrami)

sraz: 9:00, lesní parkoviště mezi rybníkem Budař a resortem Nová Blatnice u Radostovic (Mladovožicko, [49.5100N, 14.8793E](#))

délka trasy: 4 km, s sebou: svačina, holínky

sobota 17. 5. **Houby Kladrubské hory**

Mykologická exkurze do přírodní rezervace Kladrubská hora

vedoucí: Pavel Špinar (správce NPP Luční, Tábor)

sraz: 9:00, turistické rozcestí Pod Pacovou horou nedaleko Chýnovské jeskyně ([49.4310N, 14.8400E](#), možnost dopravy z Tábora vlakem Os 18404 v 7:04 do Chýnova, z nádraží po modré turistické značce)

délka trasy: 3 km, s sebou: svačina

sobota 24. 5. **Rašeliništní rostliny Borkovických blat**

Vycházka za kvetoucími rojovníky a dalšími rostlinami do přírodní rezervace Borkovická blata, a to nejen po naučné stezce

vedoucí: RNDr. Daniel Abazid (Blatské muzeum v Soběslavi a Veselí n. L.)

sraz: 9:00, parkoviště u začátku naučné stezky na Borkovických blatech ([49.2261N, 14.6366E](#))

délka trasy: 8 km, s sebou: svačina, holínky

Srdečně Vás zveme na diskusní seminář

Dezinformace jako nástroj „změny kurzu“ v politice založené na evidenci

v úterý 6. května 2025 od 16:00 do cca 18:00 Informační centrum OSN v Praze, Praha 1, Železná ulice 24

Když jsme před více než 35 lety věřili, že „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí“, netušili jsme, jak silnou reakci toto idealistické heslo vyvolá. Lež nesporně přináší výhody a dnes z toho mnozí těží, přičemž instituce hájící pravdu slábnou – především ekonomicky, ale i tím, že v informačně přebujelém prostředí je nám prostá pravda stále vzdálenější. Jak z tohoto začarovaného kruhu ven?

Seminář se bude týkat jak vědecky podložených dat a jejich využití k tvorbě veřejných politik, tak také různých strategií, jak veřejný zájem potlačit na úkor zájmů partikulárních. Soustředí se na způsoby zneužití informací či jejich náhradu dezinformacemi za účelem výroby prostoru prosperity (jistého druhu), kterou je však nutné udržovat mocensky, potlačováním spontánních projevů cti a odpovědnosti. Konkrétními tématy jsou dezinformace o stavu životního prostředí, ale i z oblasti veřejného zdraví i bezpečnosti, jejichž účelem je zabránit nutným procesům transformace a někdy jen vyvolat chaos a strach, z nichž lze těžit různé výhody. Seminář přinese vhled do aktuálních možností, jak ovlivnit veřejné mínění, například prostřednictvím digitálních médií, a naznačí způsoby, jak se bránit v rovině osobní i systémové. Na druhé straně budou představeny současné požadavky na detailní data o chování ekonomických subjektů, které mají vytvořit spravedlivé prostředí pro posouzení negativních environmentálních aj. dopadů jejich činnosti – což může být účinnou informační zbraní.

On-line připojení [na tomto odkazu](https://bit.ly/stuz2505) (bit.ly/stuz2505)

Prosíme účastníky o registraci předem [na tomto odkazu](https://bit.ly/stuz2505r) (bit.ly/stuz2505r).

Panelisté:

- prof. RNDr. Jan Konvalinka, CSc., biochemik, UOCHAB,
- Mgr. Vojtěch Pecka, sociolog, AMO,
- Mgr. Bohumil Kartous, Ph.D., pedagog a publicista,
- Mgr. Kristína Šefčíková, bezpečnostní analytička, Prague Security Studies Institute,
- BcA. Michal Berg, fundraiser, Fakta o klimatu.

Vstup volný.

Organizátoři:

Centrum pro otázky životního prostředí UK, <https://czp.cuni.cz>

Společnost pro trvale udržitelný život, <https://stuz.cz>

Informační centrum OSN v Praze: <https://osn.cz/>

Beseda je součástí série diskusních seminářů, které jsou pořádány STUŽ již od roku 1992 vždy první úterý v měsíci (s výjimkou letních prázdnin) v odpoledních hodinách.

BOTANICKÉ EXKURZE

Jihočeské botanické exkurze PŘF JU, jihočeské pobočky České botanické společnosti,
Jihočeského muzea v Č. Budějovicích a AOPK ČR

Jaro 2025

Bryologická exkurze

sobota 3. 5. – Sraz na konečné autobusu MHD č. 7 v Boršově nad Vltavou, Březí po příjezdu autobusu v 9:35. Odtud půjdeme na zříceninu hradu Maškovec a dále do Kamenného Újezdu. Odtamtud návrat podle počasí a nálady. – Vede Jan Kučera (tel. 724 133 908).

Copak roste na Hrobech?

sobota 17. 5. – Vlakem z Českých Budějovic v 7:58 s přestupem v Táboře bude v 9:28 v zastávce Pořín. Odtud půjdeme cestou necestou k PP Hroby, kde se pokusíme ověřit vratičku měsíční a zároveň představíme plánovanou revitalizaci biotopu hořečku mnohotvarého českého prostřednictvím OPŽP. Nazpátek pojedeme vlakem z Chýnova v 16:36 případně 18:36, opět s přestupem v Táboře. – Vede Jitka Štěřbová (tel.: 724 332 576).

Odpolední botanická vycházka mezi rybníky u Čakova

neděle 18. 5. – Sraz na autobusové zastávce Čakov, ve Vráži po příjezdu autobusu ve 14:12 (odjezd z autobusového nádraží v ČB 13:50). Půjdeme do komplexu rybníků mezi Podvrážským mlýnem a Čakovcem za orchidejemi a jinými vzácnými rostlinami vlhkých luk a mokřadů. Návrat autobusem v 17:20 (ČB 17:45). – Vede Milan Štech a kol. (tel.: 724 149 053).

Kolem Lipna

sobota 31. 5. – Odjezd z ČB vlakem v 8:05 směr Hor. Dvořiště, přestup ve stanici Rybník (8:52) na vlak do Lipna n. Vlt. (příjezd v 9:47). Odtud přes Dvůřčnou do údolí Hodslavského potoka a na Dol. Jílovice. Pravděpodobný návrat ze zastávky Čertova stěna vlakem v 16:24 nebo 17:21. – Vede Milan Štech a kol. (tel.: 724 149 053).

Exkurze se konají za každého počasí. Aktuální informace je možno získat na <http://botanika.prf.jcu.cz> nebo u Milana Štecha (tel. 387772373, mobil 724149053 nebo e-mail stech@prf.jcu.cz).

Exkurze do divočiny 2025: NP Šumava a NP Bavorský les, NP České Švýcarsko, plánovaný NP Křivoklátsko, NPR Jizerskohorské bučiny

Datum a čas konání akce: 01.07.2025 - 08:00 až 31.08.2025 - 18:00

Místo akce: Šumava a Bavorský les, České Švýcarsko, Křivoklátsko, Jizerské hory

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá prostor a čas? Chtěli byste poznat středoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži a porozumět tomu, v čem je její nedocenitelná hodnota?

Chcete se přesvědčit, zda se šumavská horská smrčina po napadení kůrovcem sama obnovuje? Chtěli byste zblízka poznat, v čem přesně a proč je německý NP Bavorský les vzorem v ochraně divočiny?

Chcete se přímo v terénu dozvědět více o lesním požáru v NP České Švýcarsko a porozumět tomu, jak se s jeho následky vyrovná divoká příroda?

Zajímá vás, čím jsou tak cenné lesy na Křivoklátsku, když má být na jejich území vyhlášen nový český národní park?

Chcete vědět, proč se Jizerskohorské bučiny staly první přírodní památkou v ČR na prestižním Seznamu světového dědictví UNESCO?

Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na jednu z našich poznávacích a zážitkových exkurzí. Hnutí DUHA již třicet let aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody v národním parku Šumava a mnoho let podporuje ochranu divoké přírody i na jiných místech České republiky. Již po šestadvacáté pro vás připravuje několik možností, jak se přiblížit šumavské divočině. A letos potřeby přichází i s výpravami do jiných oblastí české divoké přírody.

Dvě čtyřdenní, dvě třídenní, dvě víkendové a jedna jednodenní exkurze. Vždy pod vedením odborného průvodce, který má bohaté zkušenosti s ochranou místní přírody. Pokaždé do nejvzácnějších míst chráněných území včetně těch běžně nepřístupných. Vyberte si některou z nich.

TERMÍNY A MÍSTA EXKURZÍ:

- 9. 8. 2025 [Exkurze napříč Modravskými slatěmi v národním parku Šumava](#)
- 11.–15. 8. 2025 [Velká putovní exkurze napříč národním parkem Bavorský les](#)
- 20.–25. 8. 2025 [Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les](#)
- 29.–31. 8. 2025 [Exkurze napříč šumavskými pláněmi: Modravské slatě, Březník a Ptačí potok](#)
- 25.–27. 7. 2025 [Exkurze do míst plánovaného národního parku Křivoklátsko](#)
- 7.–10. 8. 2025 [Exkurze mezi skalami v bukovém moři: památka UNESCO NPR Jizerskohorské bučiny](#)
- 21.–24. 8. 2025 [Exkurze národním parkem České Švýcarsko: dědictví požáru v okolí Pravčické brány, soutěsky řeky Kamenice a skalní města na mnoho způsobů](#)

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na Facebooku

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 20. 5. 2025 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

***Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením! Pošlete ho svým přátelům
s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.***

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme